

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou v právní věci žalobkyně **Ing. R.K.**, bytem ■■■, zastoupené obecným zmocněncem P. K., bytem N. Ch. 28/E, V. 1, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 7. 2015, č. j. MPSV-UM/3406/15/9S-LBK,

t a k t o :

- I. Žaloba proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 30. 7. 2015, č. j. MPSV-UM/3406/15/9S-LBK, s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Žaloba

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhá zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto její odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Liberci ze dne 12. 5. 2015, č. j. MPSV-UM/29960/15/LB, jímž žalobkyni nebyla přiznána dávka pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí na základě žádosti podané dne 28. 11. 2013.

Žalobkyně se bránila tomu, aby jí jako skutečné výživné hrazené rodiči byla započtena částka 5 000 Kč. Podle žalobkyně správní orgán I. stupně zneužil podrobný rozpis nákladů a výdajů. O skutečné vyjádření nákladů a výdajů se nejednalo, šlo jen o odhad pravidelných příjmů a výdajů. Žalobkyně namítala, že ona ani její zmocněnec takto částku nikde nevyčíslili a jako důkazu se dovolávala přiložené fotokopie listiny o výplatě výživného.

Žalobkyně se ohradila proti konstatování, že odmítá snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním jak uplatněním nároku a pohledávek, tak zvýšením příjmů vlastní prací. Žalobkyně uvedla, že se poctivě připravovala na své budoucí povolání, proto si ji vysoká škola vybrala pro vyšší stupeň studia. Takových výsledků by nedosáhla, pokud by během studia pracovala.

Za nepřijatelný označila právní názor správních orgánů, že neuplatnila nárok na pohledávku. Bránila se tím, že žádnou pohledávku, na niž by měla nárok, neměla. Pokud měly správní orgány na mysli pohledávku na výživném, to bylo plněno řádně v rozsahu uzavřené dohody. Správní orgány přehlédly, že žalobkyně překročila standardní dobu studia, které měla ukončit v červnu 2013, kdy rodičům měla skončit vůči žalobkyni vyživovací povinnost. Žalobkyně si toho byla vědoma, poskytování výživného ve výši 2 000 Kč měsíčně od 1. 7. 2013 bylo dobrovolné. V tomto směru žalobkyně odkázala na nález Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014 sp. zn. II ÚS 2121/14. Pokud bylo výživné ve stejné výši poskytováno i v době studia nad jeho rámec standardní doby, nebyl požadavek na zvýšení výživného namístě. Žalobkyni v tomto řízení správní orgány nevyzvaly k tomu, aby uplatnila nárok na vyšší výživné. Požadavek na zvýšení výživného v okamžiku, kdy vyživovací povinnost rodičů vůči žalobkyni jednoznačná nebyla, považuje žalobkyně za absurdní. Dále uváděla, že v době nad rámec standardní doby studia jí nebylo poskytováno sociální stipendium. To jí bylo naposledy vyplaceno dne 11. 7. 2013 ve výši 4 860 Kč za měsíce duben až červen 2013. Je zřejmé, že právě v době studia nad rámec standardní doby, totiž v měsíci listopadu 2013, potřebovala příspěvek na živobytí z celé doby studia nejvíce.

Závěr správních orgánů, že zmocněnec nevyužil práva k věci se vyjádřit, je zkreslením skutkového stavu věci. Podáním ze dne 14. 10. 2014 zmocněnec žádal o zaslání kalkulačního listu a dokladu o výši měsíčních příjmů rozhodných pro výpočet dávky, a to elektronickou poštou. Požadavku nebylo vyhověno. Přitom dle veřejného ochránce práv má zmocněnec právo nahlížet do spisu na dálku, toto právo uplatnil, správní orgán prvního stupně na žádost nereagoval. Správní orgány přitom měly přihlédnout k tomu, že mezi zmocněncem a správním orgánem I. stupně je vzdálenost 60 km. Žalobkyně vyjádřila očekávání, že soud přihlédne i k tomu, že mu z úřední činnosti musí být známo, že správní orgán I. stupně vůči žalobkyni volil často nesprávný procesní postup, což ve svém důsledku způsobovalo žalobkyni škodu. Pokud zmocněnec považoval za postačující nahlédnutí do spisu, a to na dálku, mělo být jeho žádosti vyhověno. Proto je nepatřičná poznámka žalovaného, že zmocněnec, resp. oprávněná osoba, nevyužila práva seznámit se s podklady pro rozhodnutí. Žalovaný upírá žalobkyni právo na zastoupení, právo nezasahovat do činnosti jejího zástupce a její právo nezabývat se svým případem. Postup žalovaného, jehož povinností bylo vypořádat se s tím, že žádosti zmocněnce nebylo vyhověno, znemožňuje zástupci plnohodnotnou obhajobu práv žalobkyně.

Podle žalobkyně správní orgány neuvedly rozhodné období a příjmy v něm dosažené. Žalovaný se v této otázce omezil na citaci právního předpisu. Takové rozhodnutí je nepřezkoumatelné.

Žalobkyně namítala, že pro výpočet příspěvku na živobytí jí bylo započítáno vyšší výživné než pro výpočet příspěvku na bydlení. Přitom hlásila pro výpočet obou dávek stejné výživné. Žalobkyně vyjádřila domněnku, že za tímto postupem je její předcházející obhajoba práv ve věcech doplatku na bydlení. Postup správního orgánu se proto jeví jako účelový, aby žalobkyni nemohl být příspěvek na živobytí přiznán, což zaručuje právě zohlednění částky 5 000 Kč jako výživného.

Pokud se žalovaný v napadeném rozhodnutí odvolával na rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 29. 1. 2015, č. j. 60 Ad 11/2014-49, uvedla žalobkyně, že byl napaden kasační stížností. I pokud by napadený rozsudek obstál a žalobkyně obdržela, není zřejmé za jaké období, částku 5 000 Kč, naposledy však za měsíc

říjen 2013, potom by se při takovýchto hypotetických úvahách musely správní orgány zabývat tím, že v měsíci listopadu 2013 došlo k výraznému poklesu, protože v měsíci listopadu 2013 bylo žalobkyni vyplaceno výživné ve výši 2 000 Kč.

II. Vyjádření žalovaného

V písemném vyjádření k žalobě žalovaný navrhol, aby soud podanou žalobu zamítnul. K zahrnutí částky 5 000 Kč jako výživného poznamenal, že tato částka vycházela ze sdělení žalobkyně i zmocněnce při osobním jednání dne 1. 11. 2013. Dle protokolu o ústním jednání byla tato částka skutečně hrazeným výživným od rodičů po dobu vysokoškolského studia, kdy rodiče přispívali žalobkyni dobrovolně každý měsíc. Částka se netýkala pouze jediného měsíce, nejednalo se o jednorázovou výpomoc. Již v srpnu 2013 úřad práce žalobkyni vyzval, aby s ohledem na věk a formu studia doložila dohodu o zvýšení výživného nebo návrh na nové určení, protože výživné bylo nepřiměřeně nízké. K tomu se žalobkyně písemně vyjádřila tak, že jsou to rodiče, kteří jí vedle výživného pomáhají také materiálně. Do písemného vyjádření uvedla několik příkladů, ze kterých vyplývá, že pokud by se s rodiči dohodla na zvýšení výživného, mělo by to za následek zhoršení situace. Z těchto důvodů vycházel úřad práce pro stanovení nároku na příspěvek na živobytí z částky ve výši 5 000 Kč i v dalších měsících. Žalovaný uvedl, že nikterak nezpochybňuje studijní výsledky žalobkyně a její rozhodnutí během studia nepracovat, na druhou stranu podle něj není povinností státu hradit náklady spojené se studiem na vysoké škole. Nelze akceptovat argument zmocněnce žalobkyně, že pokud by rodiče zvýšili výživné, prohloubila by se tak její hmotná nouze a životní situace, protože by došlo ke snížení sociálních dávek. I z tohoto sdělení vyplývá, že dohoda o výživném ze dne 21. 12. 2011 ve výši 2 000 Kč je účelová právě z důvodu pobírání dávek hmotné nouze. Žalovaný neupírá žalobkyni právo na zastoupení a právo nezasahovat do činnosti zmocněnce ani právo nezabývat se svým případem. Žalobkyně vyřizuje svoje záležitosti osobně, např. dne 3. 6. 2015 osobně donesla na podatelnu žádost o elektronické zaslání kalkulačního listu, dne 14. 10. 2014, pokud tedy úřad práce zaslal zmocněnci vyrozumění účastníka správního řízení v souladu s § 36 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a zmocněnec této možnosti nevyužil, mohla možnosti využít žalobkyně. Úřad práce není povinen zasílat výstupy z aplikačního programu automatizovaného zpracování údajů, mezi které patří kalkulační listy. Dle § 10 zákona o pomoci v hmotné nouzi je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem období třech kalendářních měsíců. U žalobkyně v měsíci podání žádosti o dávku k podstatnému poklesu příjmů nedošlo, protože jejími příjmy během studia byly přídavky na děti ve výši 700 Kč a výživné od rodičů. Žalobkyně byla povinna nahlásit stejné příjmy, které přiznala orgánu pomoci v hmotné nouzi i na oddělení státní sociální podpory, které rozhoduje o dávce příspěvek na bydlení. Žalovaný zdůraznil, že dávky pomoci v hmotné nouzi měly být poskytovány v situaci, kdy osoba nemůže řešit svoji situaci jiným objektivním způsobem. Žalovaný dále konstatoval, že podle vyjádření žalobkyně a jejího zmocněnce žalobkyně pobírala vyšší částku od rodičů, než která byla uvedena v dohodě o výživném. Napadené rozhodnutí tak bylo vydáno v souladu s právními předpisy, zejména zákonem o pomoci v hmotné nouzi, zákonem o životním a existenčním minimu a správním řádem.

III. Zjištění ze správního spisu

Ze správního spisu předloženého žalovaným soud zjistil následující rozhodné skutečnosti:

Dne 28. 11. 2013 podala žalobkyně žádost o příspěvek na živobytí. Doložila dohodu

o výživném ze dne 21. 12. 2011 uzavřenou s rodiči, podle níž každý z rodičů s ohledem na sociální poměry přispívá žalobkyni po 1 000 Kč. Dále jsou ve spise založeny doklady týkající se nákladů žalobkyně na elektřinu ve výši 1 510 Kč, nákladů spojených s užíváním bytu ve výši celkem 5 600 Kč, vyúčtování elektřiny ze dne 14. 10. 2013, potvrzení o studiu od 1. 9. 2013, nájemní smlouva a její dodatek, evidenční list užívaného bytu.

Dále měl správní orgán I. stupně k dispozici též písemné vyjádření žalobkyně a rozpis příjmů a výdajů podepsaný žalobkyní, který žalobkyně předložila při ústním jednání dne 1. 11. 2013 v souvislosti s projednáním dávky příspěvku na živobytí. Do protokolu ze dne 1. 11. 2013 žalobkyně uvedla, že rodiče jí pomáhají i nad rámec dohodnutého výživného. Hradí nejen řádné výživné, ale hradí i nezbytné výdaje na stravu, telefon, internet, dopravu, přičemž výši pomoci žalobkyně uvedla právě v přiloženém výpočtu, u kterého žádala, aby byl součástí tohoto protokolu. Dále uvedla, že jí rodiče zaplatili kurz autoškoly ve výši 7 500 Kč, zakoupili notebook za 12 400 Kč, dioptrická skla ve výši 2 368 Kč, obruby kovové a dioptrické sklo za 6 416 Kč.

Správní orgán I. stupně rozhodl usnesením ze dne 4. 12. 2013 řízení o žádosti zastavit z důvodu nepravomocně ukončeného řízení o předchozí žádosti, přičemž zmínil, že rozhodnutí o odejmutí dávky nenabýlo právní moci. Rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 1. 2014 bylo usnesení o zastavení řízení zrušeno a věc vrácena správnímu orgánu I. stupně k dalšímu řízení s tím, že řízení mělo být přerušeno. Usnesením ze dne 12. 3. 2014 správní orgán I. stupně opětovně rozhodl o zastavení řízení. I toto usnesení bylo žalovaným zrušeno rozhodnutím ze dne 2. 5. 2014 a věc byla vrácena správnímu orgánu I. stupně k dalšímu postupu. Ten rozhodnutím ze dne 9. 6. 2014 rozhodl příspěvek na živobytí žalobkyni nepřiznat. K podanému odvolání žalobkyně žalovaný prvostupňové rozhodnutí zrušil rozhodnutím ze dne 27. 8. 2014 a věc vrátil správnímu orgánu I. stupně s pokynem, že žalobkyni byla v řízení upřena možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí ve smyslu § 36 správního řádu.

Vyrozuměním ze dne 7. 10. 2014, jež bylo zmocněnci žalobkyně doručeno dne 9. 10. 2014, správní orgán I. stupně sdělil žalobkyni, že podle § 36 odst. 3 správního řádu se může vyjádřit k podkladům rozhodnutí v řízení o žádosti o přiznání příspěvku na živobytí podané dne 28. 11. 2013, a to ve lhůtě do pěti pracovních dnů. Podáním ze dne 14. 10. 2014 žalobkyně požádala o zaslání kalkulačního listu a dokladu o výši měsíčních příjmů rozhodných pro výpočet příspěvku na živobytí za měsíc listopad 2013, a to zmocněnci elektronickou poštou.

Dne 12. 5. 2015 rozhodnutím pod č. j. MPSV-UP/29960/15/LB správní orgán I. stupně rozhodl o žádosti žalobkyně ze dne 28. 11. 2013 tak, že se žalobkyni příspěvek na živobytí nepřiznává. Přitom vyšel z toho, že žalobkyně byla nezaopatřeným dítětem a při ústním jednání dne 1. 11. 2013 byly rozebrány její důvody k odmítnutí zvýšení výživného. Byl předložen podrobný rozpis nákladů a výdajů, podle něhož rodiče žalobkyni přispívají více, než je uvedeno v dohodě o výživném, a to přibližně 5 000 Kč, přičemž z ústního jednání bylo zřejmé, že žalobkyně odmítá snahu o zvýšení příjmu vlastním přičiněním, jak uplatněním nároku a pohledávek, tak zvýšením příjmu vlastní prací. Správní orgán I. stupně zohlednil skutečně hrazené výživné od rodičů ve výši 5 000 Kč, dále přídavek na dítě ve výši 700 Kč. Správní orgán I. stupně se s odkazem na ustanovení § 34 zákona o hmotné nouzi zabýval odůvodněnými náklady žalobkyně na bydlení a dospěl k závěru, že skutečné příjmy žalobkyně jsou vyšší, než částka živobytí, a to po odečtu přiměřených nákladů na bydlení, které pro výpočet příspěvku na živobytí činí 1 710 Kč. Uzavřel s tím,

že žalobkyně byla poučena v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu, avšak svého práva seznámit se s podklady pro rozhodnutí nevyužila.

Podané odvolání žalovaný zamítl žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 30. 7. 2015, č. j. MPSV-UM/3406/15/9S-LBK, kterým zároveň podle § 90 odst. 5 správního řádu prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Konstatoval, že správní úřad I. stupně zaslal zmocněnci vyrozumění účastníka správního řízení o tom, že se může ve lhůtě pěti pracovních dnů seznámit s podklady nebo se k nim písemně nebo ústně vyjádřit. Zmocněnec se na úřad práce k vyjádření se k podkladům nedostavil, ani se nevyjádřil písemně. Oprávněná osoba, která osobně donesla dne 14. 10. 2014 žádost o elektronické zaslání kalkulačního listu a dokladů o výši měsíčních příjmů, nevyužila rovněž svého práva seznámit se s podklady pro rozhodnutí. Žalobkyně pobírala dávku příspěvek na živobytí na základě žádosti ze dne 21. 11. 2011. Od 1. 10. 2013 jí byla dávka odejmuta z důvodu zohlednění vyšší částky výživného, které se pro výpočet dávky započítává do příjmů. Podle žalovaného správní orgán I. stupně správně zohlednil pobírané příspěvky na děti ve výši 700 Kč, výživné dle dohody ve výši 2 000 Kč a částku ve výši 3 000 Kč jako další pravidelný finanční příspěvek od rodičů, když tuto částku uvedla oprávněná osoba sama ve svém výpočtu, který požadovala přiložit jako součást protokolu k řízení o dávce příspěvek na živobytí vyplácené do konce září 2013. Žalovaný dále citoval relevantní ustanovení §§ 21, 22, 29 a 10 odst. 2 písm. a) zákona o hmotné nouzi, jakož i § 9 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Konstatoval, že podle § 9 zákona o pomoci v hmotné nouzi byl žalobkyni započítán příjem ve výši 5 700 Kč, a to 2 000 Kč jako výživné dle dohody, 3 000 Kč jako další finanční příspěvek od rodičů a 700 Kč jako přídavky na děti, snížený o přiměřené náklady na bydlení, které byly započítány ve výši 1 710 Kč jako 30 % z částky 5 700 Kč. Výše příspěvku na živobytí, není-li stanoveno jinak, činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou živobytí ve výši 3 410 Kč a příjmem osoby ve výši 4 000 Kč a vzhledem k tomu, že příjem žalobkyně je vyšší než částka živobytí oprávněné osoby, bylo rozhodnuto správně o nepřiznání příspěvku na živobytí. Úřad práce správně zohlednil i částku 3 000 Kč, kterou žalobkyně sama vyčíslila, a to z důvodu, že dohoda o výživném ze dne 21. 12. 2011 neodrážela poměry a možnosti rodičů žalobkyně, kteří jí zcela zřejmě přispívali vyšší částkou na uspokojování jejich potřeb. V tomto směru žalovaný odkázal na závěry rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 29. 1. 2015, č. j. 60 Ad 11/2014. Žalovaný uzavřel tím, že dávky pomoci v hmotné nouzi jsou určeny k zajištění odůvodněných potřeb osob v nezbytném rozsahu v situaci, kdy k zabezpečení těchto výdajů nepostačují příjmy osoby a osoba nemá možnost řešit situaci vlastními silami využitím majetku či za pomoci rodiny. Žalobkyně má možnost řešit nepříznivou sociální situaci například kombinovanou formou studia nebo přivýdělkem při studiu, či může zvolit méně nákladnou formu bydlení určenou pro studenty, a hlavně řádně uplatnit nárok a pohledávky (výživné). Žalovaný zdůraznil, že povinností příjemce dávky pomoci v hmotné nouzi je možnost zvýšení příjmu vlastním přičiněním, tím se mimo jiné rozumí řádné uplatnění nároku a pohledávek, zvýšením příjmu z uzavřeného stavebního spoření, uplatněním nároku na výživné, které by mělo být úměrné věku a potřebám, a mělo by odpovídat finanční a sociální situaci.

IV. Posouzení věci soudem

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a z hlediska žalobních námitek, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.

K projednání žaloby nařídil soud ústní jednání, jehož se zúčastnil jen obecný zmocněnec žalobkyně. Setrval na skutečnostech uvedených v žalobě a zdůraznil především procesní pochybení úřadu práce, který nevyhověl jeho žádosti a nezaslal mu kalkulační list a doklady o výši měsíčních příjmů, nebyl tak seznámen s podklady rozhodnutí. Dále vyjádřil lítost nad způsobem řešení nelehké situace žalobkyně. Úřad práce měl nalézt nějaké kompromisní řešení, navíc šlo jen o 4 měsíce studia žalobkyně, dávky jí měly zůstat. Dle jeho přesvědčení byl soupis výdajů a příjmů žalobkyně, který byl doložen při jednání dne 1. 11. 2013, zneužit, rozhodně nebyl důkazem o výživném, v té době již žalobkyně nepobírala příspěvek na živobytí ve výši 1 520 Kč. Obecný zmocněnec navrhoval, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno pro vady řízení a požadoval nahradit náklady ve vyčíslené výši, včetně paušálu.

Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí o nepřiznání dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí na základě žádosti podané v měsíci listopadu 2013.

Příspěvek na živobytí je dávka, která v systému hmotné nouze řeší nedostatek finančních prostředků k uspokojení živobytí, tj. výživy a dalších základních životních potřeb, osob, které se ocitnou v hmotné nouzi a svou situaci nemohou řešit vlastním přičiněním. Podmínky vzniku nároku na dávku jsou stanoveny v § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi tak, *že nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem (definovaný v § 9 zákona o hmotné nouzi) a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky životního minima posuzovaných osob (ve smyslu § 24 zákona o pomoci v hmotné nouzi).*

Žalobkyně se především bránila tomu, aby jí byla do příjmů zohledněna částka 5 000 Kč jako skutečně hrazené výživné od rodičů. Soud předesílá, že o žalobách žalobkyně směřujícím proti rozhodnutím ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí, ale také doplatku na bydlení – jednal opakovaně. Zohlednění částky 3 000 Kč nad rámec výživného 2 000 Kč na základě dohody o výživném ze dne 21. 12. 2011 zdejší soud řešil již v rozsudku ze dne 29. 1. 2015, č. j. 60 Ad 11/2014-49, v němž se zabýval zákonností rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí od 1. 10. 2013. V uvedeném rozsudku dospěl k závěru, že správní orgány nepochybily, pokud vedle výživného 2 000 Kč zohlednily také částku 3 000 Kč jako započitatelný příjem podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o hmotné nouzi ve spojení s § 7 odst. 2 písm. d), e) zákona č. 110/2006 S., o životním a existenčním minimu. Tento závěr byl (s nepatrnou korekcí) aprobován i Nejvyšším správním soudem, který v rozsudku ze dne 21. 1. 2016, č. j. 6 Ads 36/2015-36, vyslovil: „*Za rozhodnou přitom zdejší soud považuje skutečnost, že z podkladů založených ve správním spise jednoznačně vyplývá, že stěžovatelka i obecný zmocněnec se snažili doložit výživné v rozporu se skutečností tak, aby stěžovatelka pobírala dávky hmotné nouze, byť na ně neměla nárok. Stěžovatelka i její otec (jako obecný zmocněnec) oba shodně tvrdili, že rodiče poskytují stěžovateli finanční prostředky nad rámec dohodnutého výživného a že dohoda nebude uzavřena, pokud to bude mít vliv na výši dávek, přičemž stěžovatelka předložila přehled příjmů a výdajů, aby jím doložila, v jaké výši jí rodiče přispívají na stravu, telefon a internet, MHD a další nad rámec dohodnutých 2.000 Kč. Tvrdí-li nyní, že od počátku uváděla, že se jedná pouze o odhad, nikoliv o skutečnost, a že si přehled otec vytvořil pro svou vlastní potřebu, aby věděl o finanční situaci stěžovatelky, pak tato tvrzení nelze hodnotit jinak než jako účelová a použití tohoto výrazu krajským soudem bylo zcela na místě.*“

Soud nevidí důvod se od právě citovaných závěrů v projednávané věci odchýlit.

Ze správního spisu vyplývá, že podle přehledu o finanční pomoci rodičů nad rámec dohodnutého výživného, podpořeného také vyjádřením žalobkyně i vyjádřením jejího zmocněnce (otce) do protokolu o ústním jednání dne 1. 11. 2013, rodiče žalobkyni finančně přispívali nad dohodnutou částku výživného 2 000 Kč měsíčně na úhradu stravy, telefonu, internetu a městské hromadné dopravy, případně dalších nákladů finančními částkami převyšujícími 3 000 Kč. Tohoto přehledu se žalobkyně výslovně dovolávala, při ústním jednání dne 1. 11. 2013 uvedla, že se jedná též o vyčíslení úhrady pomoci rodičů výdajů jako je strava, telefon, internet, dopravu, atd. Přestože další finanční výpomoc poskytovaná rodiči na úhradu stravy, telefonu, internetu, městské hromadné dopravy a dalších potřeb žalobkyně nebyla zahrnuta do dohody o výživném, šlo o plnění vyživovací povinnosti rodičů vůči zletilému dítěti ve smyslu § 85 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, účinného do 31. 12. 2013, a tedy svou povahou výživné, neboť se jednalo o částky na uspokojení odůvodněných potřeb (strava, náklady na vysokoškolské studium a další potřeby) žalobkyně. Úřad práce a žalovaný tedy nepostupovali v rozporu se zákonem, pokud při posouzení nároku na příspěvek na živobytí zohlednili výživné poskytované žalobkyni ze strany rodičů ve skutečné výši, jak ji žalobkyně vyčíslila.

Žalobkyně namítá, že pokud by soud akceptoval, že dříve (žalobkyně uvádí, že hypoteticky v říjnu 2013) obdržela od rodičů vyšší výživné, došlo v listopadu 2013 k poklesu příjmů. Toto tvrzení považuje soud za účelové. Při ústním jednání na počátku listopadu 2013 žalobkyně jednoznačně uváděla, že rodiče jí přispívají kromě výživného 2 000 Kč ještě minimálně 3 000 Kč na úhradu dalších potřeb. Ze správního spisu neplyne, že by se tato situace měla v listopadu 2013 jakkoli změnit. Soud si je vědom toho, že tvrzením žalobkyně o poklesu příjmů se zabýval již v rozsudku ze dne 17. 9. 2015, č. j. 60 Ad 10/2015-35. V tehdy projednávané věci se však tvrzení o snížení výživného týkalo prosince 2013 v souvislosti s ukončením studia a soud správním orgánům vytýkal, že se tímto tvrzením řádně nezabývaly, rozhodně je neměl za jednoznačně prokázané.

Soud nijak nesnižuje poctivý přístup žalobkyně k přípravě na budoucí povolání a význam dosahovaných studijních výsledků. Nicméně, žalobkyně si musí uvědomit, že ani tyto skutečnosti jí nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi nezakládají. I na dobrého studenta vysoké školy se vztahují obecné principy, na nichž je systém dávek pomoci v hmotné nouzi postaven. Tedy že osoby mají být motivovány k zajištění příjmů především vlastním přičiněním, ať vlastní prací, nebo právě řádným uplatněním nároků a pohledávek, včetně nároku na výživné, a to ve výši odpovídající zákonným kritériím (nikoli ve výši účelově deklarované, aby žalobkyně ještě dosáhla na dávky pomoci v hmotné nouzi). Soud také připomíná, že dobré studijní výsledky a řádné plnění povinností vysokoškoláka ve spojení se sociální situací žalobkyně byly ostatně zohledněny a promítly se v tom, že žalobkyně po standartní dobu studia pobírala stipendium, na což sama poukazuje.

K odkazu žalobkyně na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2121/14 ze dne 30. 9. 2014 a konci vyživovací povinnosti soud uvádí, že v rozhodné době rodiče výživné žalobkyni dobrovolně poskytovali ve výši minimálně 5 000 Kč měsíčně a nijak existenci vyživovací povinnosti v souvislosti s překročením doby studia nezpochybňovali. Naopak, jak plyne z vyjádření žalobkyně do protokolu o ústním jednání ze dne 1. 11. 2013, podporovali ji i nad rámec výživného na úhradu pravidelných potřeb zakoupením řady věcí (šlo o výdaje na autoškolu ve výši 7 500 Kč, notebook ve výši 12 400 Kč, dioptrické potřeby 2 x 2 368 Kč a 6 416 Kč), což ani nebylo správními orgány při stanovení výše započitatelných příjmů zohledněno.

K dílčím výhradám vůči požadavku správních orgánů na zvýšení výživného (soudu je z jeho úřední činnosti známo – konkrétně ze správních spisů doložených ke sp. zn. 60 Ad 2/2014 a 60 Ad 11/2014 – že správní orgán I. stupně v řízení o zastavení výplaty příspěvku na živobytí výzvou ze dne 8. 8. 2013 žalobkyni vyzval k doložení dohody o zvýšení výživného), soud konstatuje, že v daném řízení nebyl žádný takový požadavek uplatněn. Nebyl k tomu důvod, neboť vyjádřením žalobkyně, jejího zmocněnce a rozpisem ohledně dalších plateb na úhradu potřeb žalobkyně měly správní orgány za prokázané, že žalobkyně pobírala od rodičů výživné ve výši 5 000 Kč, tedy vyšší, než jak bylo uvedeno v dohodě o výživném ze dne 21. 12. 2011.

Soud nevyhověl návrhům žalobkyně na doplnění dokazování předloženou listinou o výplatě výživného a jejím výsledkem. Že žalobkyně pobírala částku 2 000 Kč na základě dohody o výživném ze dne 21. 12. 2011, žalovaný nerozporoval. Za rozhodné však soud považoval, jak rozvedl podrobně shora, že z vyjádření žalobkyně a jejího zmocněnce a předloženého soupisu o nákladech na úhradu jejích dalších potřeb vyplynulo, že kromě této částky bylo skutečně hrazeno výživné ve vyšší výši. Protože svůj pohled na věc žalobkyně předeštlá již v průběhu správního řízení i před soudem, nepovažoval soud za potřebné ji jako účastnici řízení ještě vyslýchat.

Ani námitky procesního charakteru neshledal soud důvodem pro zrušení rozhodnutí žalovaného. Soud neprovedl dokazování e-mailovou korespondencí s kanceláří veřejného ochránce práv, neboť šlo o právní otázky, které je soud povolán posoudit si sám. Soud nepochybně, že žalobkyně byla v souladu s § 38 odst. 1 správního řádu oprávněna jako účastník řízení nahlížet do spisu. Od práva nahlížet do spisu je odvozeno právo na pořízení výpisů a kopie spisu nebo jeho částí podle § 38 odst. 4 správního řádu. Právo na pořízení výpisů ze spisu či pořízení kopií listin ze spisu je dílčím procesním právem účastníka správního řízení, jehož porušení zpravidla bez dalšího nevede k závěru, že jde o podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít vliv na zákonnost následně vydaného rozhodnutí. Pokud totiž není účastníku řízení v tomto směru vyhověno a nejsou mu kopie spisu či jeho částí pořízeny, vždy může realizovat právo do spisu nahlédnout (ať osobně či v zastoupení) v souladu s § 38 odst. 1 správního řízení.

Judikatura správních soudů v daňových věcech dovodila, že k realizaci práva nahlížet do spisu nemusí dojít pouze v rámci nahlížení do spisu u příslušného správce daně v úředních hodinách, ale lze ho realizovat i „distančně“, resp. „korespondenčně“, tedy zasláním stejnopisu, opisu či kopie listin, jež jsou součástí spisu, daňovému subjektu (srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 28. 3. 2013, č. j. 45 Af 15/2012-29, či rozsudek zdejšího soudu ze dne 27. 1. 2016, č. j. 59 Af 6/2015-90, dostupné na www.nssoud.cz). Tyto závěry lze nepochybně aplikovat i na pořízení výpisů a kopií ze správního spisu, je-li vedeno řízení podle správního řádu. Smyslem takového postupu je umožnit účastníku řízení, aby měl k dispozici kopie částí spisu, které žádá, a nemusel např. z důvodu větší vzdálenosti bydliště od sídla správního orgánu, u kterého je spis veden, dojíždět a vynakládat tak nepřiměřené náklady.

O takové distanční poskytnutí určitých podkladů žalobkyně ve své podstatě žádala. Ze správního spisu plyne, že tomuto požadavku skutečně správní orgán I. stupně před vydáním rozhodnutí nevyhověl. Při hodnocení, zda tento postup mohl mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, bylo však třeba dle přesvědčení soudu za prvé zohlednit, že žádost o zaslání kalkulačního listu a dokladů o výši měsíčních příjmů žalobkyně (případně její zmocněnec) podala osobně přímo u správního orgánu. Stalo se tak v reakci na vyznění

správního orgánu I. stupně ze dne 7. 10. 2014, doručené zmocněnci žalobkyně dne 9. 10. 2014, o tom, že se může vyjádřit k podkladům rozhodnutí o žádosti o příspěvek na živobytí. Nic žalobkyni (případně jejímu zmocněnci) nebránilo, aby si již v tento den, kdy se do sídla správního orgánu dostavila, kopie požadovaných listin, pokud byly součástí spisu, pořídila sama či nechala připravit správním orgánem. Za druhé je třeba vzít v potaz, že žalobkyně se dožadovala zaslání listin, které ke svým příjmům rozhodným pro vznik nároku na příspěvek na živobytí, případně jeho výši, dokládala ona sama [v souladu s § 49 odst. 1 ve spojení s § 72 odst. 3 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Obsah protokolu o ústním jednání ze dne 1. 11. 2013 musel být žalobkyni znám, jednání se spolu se svým zmocněncem zúčastnila, protokol bez výhrad podepsala. Nezasláním kalkulačního listu nemohla být žalobkyně zkrácena, neboť žádná taková listina nebyla součástí spisového materiálu. Lze dodat, že zákon o hmotné nouzi ani jiný právní předpis neukládá správním orgánům rozhodujícím o dávkách hmotné nouze takové kalkulační listy zpracovávat pro informaci žadatelů o dávky a povinně je vést jako součást spisu.

Poukazuje-li žalobkyně na nesprávný procesní postup správních orgánů, který musí být soudu znám z úřední činnosti, musí soud takovou argumentaci odmítnout. Nesprávný procesní postup v jiných řízeních a dle tvrzení žalobkyně s tím spojené náklady, jakož i opakované rušení prvostupňového řízení v posuzované věci, nemají na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí vliv.

Žalobkyně nadto neuvádí, jaké skutečnosti nemohla v důsledku postupu správního orgánu I. stupně a vypořádání se s odvolacími námitkami ze strany žalovaného na svou obhajobu uvést. Protože kalkulační list nebyl k dispozici, nemohl jím soud provádět dokazování. Nadto nevidí souvislost s uplatněnými žalobními body, neboť kromě nesouhlasu se zohlednění výživného 5 000 Kč žalobkyně konkrétní výhrady vůči posouzení nároku na dávku a provedení výpočtu neuplatnila. Podklady, ze kterých správní orgány vycházely při posouzení žádosti žalobkyně, byly součástí správního spisu, soud jimi dokazování neprovádí, pokud takovou potřebu neshledá.

Soud napadené rozhodnutí žalovaného neshledal nepřezkoumatelným v otázce rozhodného období a dosažených příjmů. Z prvostupňového rozhodnutí ve spojení s rozhodnutím žalovaného jednoznačně vyplývá, že po celé rozhodné období správní orgány měly za prokázaný měsíční příjem celkem 5 700 Kč měsíčně, který představovalo výživné od rodičů 5 000 Kč a příspěvek na děti 700 Kč. Z této částky pak správní orgány vycházely pro zjištění příjmů pro účely stanovení příspěvku na živobytí podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Protože v průběhu celého řízení nebyl doložen podstatný pokles příjmů žalobkyně, je zřejmé, jaké období bylo v souladu s § 10 odst. 2 písm. a) zákona o hmotné nouzi rozhodnutým obdobím, tj. období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci (listopad 2013), byť soud připouští, že by mohlo být odůvodnění rozhodného období podrobnější. V souzeném případě však soud považoval tento nedostatek za dílčí nedostatek odůvodnění, nikoli nedostatek důvodů rozhodnutí, pro které by musel napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

Námitkou rozdílné výše započítaného výživného se zdejší soud zabýval v již jednou citovaném rozsudku ze dne 29. 1. 2015, č. j. 60 Ad 11/2014-49. Shodně uvádí, že pokud orgány pomoci v hmotné nouzi vycházely při posouzení trvání nároku na příspěvek na živobytí z jiných příjmů než orgány státní sociální podpory pro účely výpočtu příspěvku na bydlení, nutně to neznamená, že přezkoumávané rozhodnutí je nezákonné. Jak případně uvedl žalovaný ve vyjádření k žalobě, je povinností žalobkyně, aby, došlo-li ke změně

skutečností rozhodných pro výši, resp. trvání nároku na dávku příspěvek na bydlení, tj. včetně změny ve výši jejích příjmů, tuto změnu příslušným správním orgánům oznámila (§ 61 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře). Soud proto nepovažoval za nutné vyžádat si správní spisy v jiných věcech a provádět jimi dokazování.

Ze všech shora uvedených důvodů soud žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož náhrada nákladů řízení přísluší tomu, kdo měl ve věci úspěch. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, úspěšnému žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává dle § 60 odst. 2 s. ř. s., ostatně mu ani žádné náklady řízení přesahující rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Liberci dne 3. března 2016.

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně